

Posudek oponenta bakalářské práce

Posuzovaná práce: ZEITHAM, Libor. *Vliv odluky církve od státu na sebepochopení Církve československé husitské*. Bakalářská práce. Vedoucí práce doc. Jiří Vogel. Praha: Husitská teologická fakulta, 2018.

Libor Zeitham v předložené práci věnuje pozornost finanční odluce církví a náboženských společností od státu v ČR, tedy velmi aktuálnímu (prakticko-teologickému) tématu současného církevního života v České republice. Promýšlí zejména její **možné** vlivy na “sebepochopení” Církve československé husitské (CČSH), jmenovitě na současnou organizační i majetkovou strukturu církve, jež odráží velmi odlišné společensko-ekonomické podmínky CČSH v jejích dosavadních dějinách (počet a hustota členů, financování platů duchovních apod.), na podobu duchovní služby v CČSH, na vztah mezi službou duchovních a laiků v kontextu života náboženské obce a na vztah mezi aspekty dobrovolné a hrazené služby/činnosti v rámci působení církve ve společnosti.

Téma je zpracováno spíše formou **eseje a pracovního materiálu**, což se odráží v kladných i negativních aspektech práce, pokud tato má být poměřována standardy školní závěrečné práce. Po věcné stránce předkládá autor určitá fakta, analýzu současné situace a jejích rizik, teologickou reflexi identity a prognózu možného vývoje s pojmenováním volby, před kterou CČSH stojí. Za nejzdařilejší pokládám kapitoly 2.4. Může být církev chudá? a 4.3 Možné směry vývoje CČSH. Libor Zeitham v nich jasně pojmenovává **rizika** současné situace (i stavu) církve i volby, před kterými odpovědní představitelé i členi církve stojí s hledem na další život církve, a zaujímá k nim **vlastní postoj**. Osobní přístup k tématu, kritické posouzení a zaujímání vlastního věcného stanoviska prostupují celou prací a přispívají značnou měrou k její hodnotě.

Analytické dovednosti autor nejzřetelněji prokazuje v první kapitole práce (s. 11-21), ve které se věnuje hospodářským otázkám s důrazem na finance. Tato část patří nicméně zároveň k těm neproblematičtějším. Ačkoli se v ní píše o “církví”, **fakticky je míněna pouze Plzeňská diecéze CČSH**. S ohledem na celek práce a způsob, jakým s výsledky analýzy hospodářského stavu dále pracuje, mohl autor takto zúžit předmět své analýzy, měl tak nicméně učinit výslovně a se zdůvodněním. Závažnější je však skutečnost, že **uvádí fakta bez náležitého doložení zdrojů**, ze kterých je čerpal. Vychází zde spíše z obecného církevního povědomí a své osobní zkušenosti, což je ale s ohledem na standardy bakalářské práce nedostatečné. Nedostatečné pramenné podložení uváděných faktů má v zásadě trojí charakter. Jednak chybí místo uložení citovaného dokumentu, např. výroční zprávy Plzeňské diecéze za rok 2016 na s. 12-13 (např. archiv Plzeňské diecéze nebo archiv autora bc. práce či podobně). Jednak uvedení pramene, ze kterého je informace převzata (např. tab. o poměru jednotlivých zdrojů na celkových příjmech církví ve vybraných evropských zemích a USA, s. 20, kde je v poznámce uveden odkaz na web o cenách nemovitostí v ČR), nakonec pak určitá tvrzení o faktech bez udání zdroje dat (např. zřízení speciálních fondů v ČSOB Řkc, počty účastníků bohoslužeb v náboženských obcích nebo výše bohoslužebných sbírek, s. 15-16; takovým zdrojem může být dlouhodobější pozorování účasti na bohoslužbách ve vybraných NO s uvedením jejich názvu, rozhovor s duchovními vybraných NO opět s uvedením jejich názvu a s datem uskutečnění rozhovoru, nebo různé formy výročních zpráv jednotlivých NO apod.). Zejména v posledním případě bude většina aktivních členů církve s

obecnými konstatováními Libora Zeithama nejspíše souhlasit, v bakalářské práci je však třeba je náležitým způsobem podložit.

Ačkoli autor jednotlivé kapitoly s tématem více či méně výslovně věcně spojuje, kapitola věnovaná otázce **vztahu mezi církví a HTF UK** takovou vazbu na téma dle mého soudu postrádá a není ani explicitně autorem osvětlena. Významnější než rozdíly v kvalifikaci absolventů je otázka udržitelnosti konfesního teologického vzdělávání v rámci veřejného školství a případné nutnosti finančně zajistit vlastní profesní vzdělávací instituci. V neústrojném začlenění této kapitoly do práce se asi nejvíce odráží kaleidoskopický charakter její celkové stavby, s redundantním opakováním určitých témat i závěrů.

Po formální stránce se v práci objevují poměrně časté **chyby v interpunkci** a několik pochybení v **bibliografických údajích**. Tak např. ani jeden z uváděných pramenů na str. 27 není uveden v bibliografickém soupisu použitých zdrojů. V tomto soupisu jsou pak pod čísly 17-21 uváděny údaje o novelizacích Řádu duchovenské služby, které v této podobě patří k bibliografickému údaji pod číslem 16 (s tím, že bývá zkracováno na "v pozdějších novelizacích" či podobně).

Formální nedostatky bohužel práci ubírají na hodnotě, kterou jinak má ve volbě velmi aktuálního, v domácí literatuře až na výjimky zatím nezpracovaného tématu (viz KAPLÁNEK, Michal. *Znamení naděje*. 1. vyd. Brno: CDK, 2016. ISBN 978-80-7325-4162), ve věcné, jasné a cílené analýze i argumentaci a v neposlední řadě v teologickém přístupu při vyhodnocování rizik i příležitostí, které s ohledem na budoucí život církve přináší proces finanční odluky církví od státu.

Otázky k diskuzi.

1. Na straně 33-34 činíte rozdíl mezi církevními činnostmi, které mohou být z části či zcela založeny na dobrovolnictví, a těmi, za které má církev očekávat náležité finanční ohodnocení. Příkladem takových činností je např. zvěstování evangelia, resp. hospicová péče. V jaké míře by se dle Vašeho mínění měla u finančně ohodnocených činností zohledňovat míra zisku? Pokládáte za legitimní, aby církev v oblasti zdravotní či sociální péče rozvíjela podnikatelskou činnost, např. prostřednictvím církví zřízených společností apod?
2. Pokud by se v praxi měla prosadit Vaše myšlenka dobrovolnického modelu života NO, jakou změnu pojetí vztahu mezi profesionálním duchovním a laickými členy NO by takový model oproti současné praxi implikoval?

Zejména s ohledem na nedoloženost či nepodloženost uváděných faktů, nedůsledné propojení kapitol s tématem práce a neuspořádanost bibliografie hodnotím práci jako **velmi dobrou až dobrou (D)**.

V Praze dne 31. 05. 2018

Pavel Kolář, Th.D.